

POSODOBITVE NAMAKALNIH SISTEMOV V SPODNJI SAVINJSKI DOLINI

Irena Friškovec, dr. Boštjan Naglič,
KGZS – Zavod Celje, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije

Konec avgusta 2018 smo v Savinjski dolini uspeli in s skupnimi močmi pripravili ter oddali na 1. javni razpis za podukrep 4.3: Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, za operacijo: Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom 5 vlog za posodobitev namakalnih sistemov z več uporabniki: Breg, Gotovlje, Šempeter – Vrbe, Latkova vas in Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije. Obravnava vlog je trajala kar

nekaj časa, bilo je potrebnih še precej dodatnih pojasnitev ter dopolnitev. Prva odločba je bila izdana za IHPS v mesecu juniju 2019, v decembru 2019 pa sta končne odločbe prejeli tudi društvi. Odločbe so osnova, da se bodo lahko pričele izbire izvajalcev in v letu 2020 tudi dela.

Želimo si, da bodo vse posodobitve zaključene in vloženi tudi zadnji zahtevki do konca leta 2021.

ZAKONSKA UREDITEV NA PODROČJU PRIDELAVE NAVADNE KONOPLJE V SLOVENIJI

Marjeta Zagožen, mag. inž. agr., prof. dr. Samo Kreft, izr. prof. dr. Andreja Čerenak,
Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Fakulteta za farmacijo

Navadna konoplja (*Cannabis sativa* L.) je ena izmed najbolj znanih rastlin z omejeno pridelavo na svetu, kar je predvsem posledica možnega psihoaktivnega učinka. Psihoaktivnost povzroča delta-9-tetrahidrokanabinol (THC), zaradi katerega se konopljo z višjo vsebnostjo THC od 0,2 % uvršča na seznam s prepovedanimi drogami, ki je delo Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog (UL RS, št. 45/14 in št. 4/19), in sicer v 2. skupino (od leta 2017), kar pomeni, da se lahko uporablja izključno samo za medicinske, učne, veterinarske in znanstveno-raziskovalne namene. Pred tem je bila uvrščena v 1. skupino in se tako ni smela uporabljati v medicinske namene, kar je bil razlog kasnejše premestitve v 2. skupino. V Sloveniji se sedaj lahko uporabljajo zdravila iz konoplje, za kar morajo sicer ekstrakte iz konoplje oz. konopljo z višjim THC uvoziti.

Konoplja, ki pa ima vsebnost THC v posevku pod zakonsko določeno mejo 0,2 %, se lahko prideluje, predeluje in prodaja. Kontrolo nad pridelavo izvaja pristojni inšpektorat v skladu z določili Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 809/2014.

Glede na namen uporabe se v splošnem za konopljo uporabljajo tri imena, in sicer: »industrijska konoplja« (uporaba v proizvodnji), »medicinska konoplja« (uporaba v medicinske namene) in »rekreativna konoplja« (uporaba v nemedicinske namene).

V Sloveniji se konopljo po drugem odstavku 2. člena Pravilnika o pogojih za pridobitev dovoljenja za gojenje

konoplje in maka (UL RS, št. 40/11 in št. 33/18) lahko goji za namen pridelave semena, vlaken, krme živali, za nadaljnje razmnoževanje, pridobivanje substanc za kozmetične namene, za proizvodnjo hrane in pijače ter za druge industrijske namene.

Cvetenje industrijske konoplje (Foto Marjeta Zagožen)

Kmetje morajo za gojenje pridobiti dovoljenje, ki ga izda Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ob tem je potrebno upoštevati prej omenjeni pravilnik, ki po prvem odstavku 2. člena dovoljuje gojenje na površini, ki ni manjša od 0,1 ha z izjemo ekološke pridelave, kjer je dovoljeno gojiti konopljo že na površini, ki ni manjša od 0,01 ha. Dovoljena je pridelava sort, ki so navedene na Evropski sortni listi.

Posest, promet in proizvodnja konoplje z vsebnostjo nad 0,2 % se obravnava po Zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD) (UL RS, št. 108/99 in št. 47/04), zato se v primeru posedovanja že manjših količin konoplje za lastno uporabo, ki ima vsebnost THC nad 0,2 %, kaznuje z denarno kaznijo, medtem ko se posedovanje z namenom prodaje kaznuje z denarno in tudi zaporno kaznijo.

Evropska komisija je januarja 2019 kanabidiol (CBD) in

njegove ekstrakte iz konoplje označila za »novo živilo« (v to skupino spadajo izdelki, ki se kot hrana niso uživali pred letom 1997 in je za njih pred prihodom na trg potrebna odobritev s strani Evropske agencije za varno hrano (EFSA). Na trgu imamo vse več izdelkov in prehranskih dopolnil različnih proizvajalcev, ki vsebujejo ekstrakte CBD, vendar pa pogosto nimajo navedene jasne specifikacije, kaj vse še vsebujejo. Zato bi bilo potrebno pri teh izdelkih dati večji poudarek regulativi in nadzoru nad nečistimi izdelki z različnimi kontaminacijami s THC, pesticidi in drugimi snovmi, saj bi le na tak način na trgu ohranili kakovostne izdelke in s tem preprečili možnost raznih zlorab in zastrupitev.

Glede na zelo uporabne lastnosti konoplje in naš zelo zadržan odnos do njene uporabe v zadnjih desetletjih lahko v prihodnje pričakujemo porast zanimanja zanjo, tako na industrijskem, prehrabnem kot tudi na farmacevtskem področju uporabe.

PROJEKTI V SKLOPU UKREPA SODELOVANJE V OKVIRU PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA RS ZA OBDOBJE 2014-2020 NA IHPS

V sklopu ukrepov M16 – Sodelovanje v okviru Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020, katerega cilj je pospešiti prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v kmetijsko prakso, je bil kot vodilni ali sodelujoči partner s prijavi uspešen tudi IHPS.

Ukrep se izvaja preko štirih podukrepov, od katerih IHPS deluje v sklopih:

(1) Podpora za pilotne projekte ter razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij (podukrep 16.2)

IHPS je vodilni partner pri treh projektih: Dvig konkurenčnosti slovenskega hmeljarstva z vpeljavo tržno zanimivih in odpornih sort hmelja, Konkurenčnost kmetovanja malih kmetij na VVO in OMD in Inovativne prakse in proizvodi sonaravnega pridelovanja na malih kmetijah v času podnebnih sprememb. V okviru pilotnega projekta Optimizacija tehnologije pridelave industrijske konoplje, katerega vodilni partner je Zavod Slokva, je IHPS partner.

(2) Podpora za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam (podukrep 16.5);

IHPS je pri projektu *Model certificiranja slovenske zelenjave* vodilni partner.

V okvir ukrepa Sodelovanje spadajo tudi projekti Evropska partnerstva za inovacije (EIP), katerih cilj je spodbujanje inovativnosti in učinkovitejše povezovanje med raziskavami in inovativnostjo z namenom hitrejšega pridobivanja uporabnih rešitev v praksi.

Kot partner sodeluje IHPS v odobrenih EIP: *Zrnate stročnice – pridelava, predelava in uporaba, Povečanje produktivnosti kmetijske pridelave z učinkovito in trajnostno rabo vode in Sadjarji za oprasovalce in oprasovalci za sadjarje.*

V letu 2019 sta bila odobrena še dva EIP projekta, v katerem je IHPS kot partner in sicer: *Zmanjševanje obremenitev iz kmetijstva na površinske in podzemne vode, katerega vodilni partner je Geološki zavod Slovenije ter Razvoj sodobnih analitičnih sistemov v podporo svetovanju na kmetijah z razvojem empirično podprtih panožnih krožkov in razvojem računalniškega sistema za poslovno odločanje na kmetijah, katerega vodilni partner je KGZS, Kmetijsko-gozdarski zavod Murska Sobota.*

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

